

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 10 maja 2012 r. (*)

Artykuły 63 TFUE i 65 TFUE – Przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe (UCITS) – Odmienne traktowanie dywidend wypłacanych UCITS niebędącymi rezydentami, podlegających potrąceniu podatku u źródła, i dywidend wypłacanych UCITS będącymi rezydentami, niepodlegających takiemu potrąceniu – Konieczność uwzględnienia sytuacji uczestników w celu oceny zgodności przepisów krajowych ze swobodą przepływu kapitału – Brak

W sprawach połączonych od C-338/11 do C-347/11

mających za przedmiot wnioski o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożone przez tribunal administratif de Montreuil (Francja) postanowieniami z dnia 1 lipca 2011 r., które wpłynęły do Trybunału w dniu 4 lipca 2011 r., w postępowaniach:

Santander Asset Management SGIIC SA, w imieniu FIM Santander Top 25 Euro Fi (C-338/11)
przeciwko

Directeur des résidents à l'étranger et des services généraux

oraz

Santander Asset Management SGIIC SA, w imieniu Cartera Mobiliaria SA SICAV (C-339/11),

Kapitalanlagegesellschaft mbH, w imieniu d'Alltri Inka (C-340/11),

Allianz Global Investors Kapitalanlagegesellschaft mbH, w imieniu DBI-Fonds APT n° 737 (C-341/11),

SICAV KBC Select Immo (C-342/11),

SGSS Deutschland Kapitalanlagegesellschaft mbH (C-343/11),

International Values Series of the DFA Investment Trust Co. (C-344/11),

Continental Small Co. Series of the DFA Investment Trust Co. (C-345/11),

SICAV GA Fund B (C-346/11),

Generali Investments Deutschland Kapitalanlagegesellschaft mbH, w imieniu AMB Generali Aktien Euroland (C-347/11)

przeciwko

Ministre du Budget, des Comptes publics, de la Fonction publique et de la Réforme de l'État,
,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: K. Lenaerts (sprawozdawca), prezes izby, J. Malenovský, G. Arestis, T. von Danwitz i D. Šváby, sędziowie,

rzecznik generalny: J. Mazák,

sekretarz: R. ŹereŹ, administrator,

uwzględniajŹc procedurę pisemnŹ i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 16 lutego 2012 r.,

rozwaŹywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Santander Asset Management SGIIC SA, w imieniu FIM Santander Top 25 Euro Fi, oraz Santander Asset Management SGIIC SA, w imieniu Cartera Mobiliaria SA SICAV przez C. Charpentier, N. Gelli, P. Van den Perre i C. Profitos, avocats,
- w imieniu Kapitalanlagegesellschaft mbH, w imieniu d'Alltri Inka, International Values Series of the DFA Investment Trust Co., Continental Small Co. Series of the DFA Investment Trust Co. oraz Generali Investments Deutschland Kapitalanlagegesellschaft mbH, w imieniu AMB Generali Aktien Euroland przez Y. Roberta i S. Lauratet, avocats,
- w imieniu Allianz Global Investors Kapitalanlagegesellschaft mbH, w imieniu DBIŹFonds APT nŹ 737 przez P. Schultzego i A. Feger, avocats,
- w imieniu SICAV KBC Select Immo przez V. Louvel i S. Defert, avocats,
- w imieniu SGSS Deutschland Kapitalanlagegesellschaft mbH przez A. Lagarrigue'a i B. Hardeck, avocats,
- w imieniu SICAV GA Fund B przez P. Le Roux i L. Bogeya, avocats,
- w imieniu rzędu francuskiego przez G. de Bergues'a i J.S. Pilczera, dziaŹajŹcych w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez C. Soulay i W. Roelsa, dziaŹajŹcych w charakterze pełnomocników,

podjęwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii, wydaje następujŹcy

Wyrok

1 Wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczŹ wykŹadni art. 63 TFUE i 65 TFUE.

2 Wnioski te zostaŹy złoŹone w ramach sporów międzzy przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartoŹciowe (UCITS) niebędŹcymi rezydentami a francuskimi organami podatkowymi w przedmiocie potręcenia podatku u Źródła dotyczŹcego dywidend od spółek krajowych wypŹacanych tym UCITS.

Krajowe ramy prawne

3 W prawie francuskim UCITS mogŹ mieŹ postaŹ spółek inwestycyjnych o zmiennym kapitale (sociétés d'investissement à capital variable, SICAV) albo otwartych funduszy

inwestycyjnych (fonds communs de placement, FCP). Zgodnie z art. 208 pkt 1 bis ppkt A code général des impôts (francuskiego kodeksu podatkowego, zwanego dalej „CGI”) SICAV s? zwolnione z podatku dochodowego od przedsi?biorstw w zakresie dochodów uzyskanych w ramach dzia?alno?ci statutowej. Natomiast FCP, b?d?ce wspó?w?asno?ci?, s? z mocy prawa wy?czone z zakresu zastosowania podatku dochodowego od przedsi?biorstw.

4 Artyku? 119 bis ust. 2 CGI stanowi:

„[Dywidendy] wyp?acane osobom nieb?d?cym rezydentami podatkowymi lub niemaj?cym siedziby na terytorium Francji podlegaj? podatkowi z potr?ceniem u ?ród?a w wysoko?ci okre?lonej w art. 187 [...]”.

5 Zgodnie z art. 187 CGI:

„1. Stawka podatku z potr?ceniem u ?ród?a, o którym mowa w art. 119 bis, wynosi:

[...]

– 25% w odniesieniu do innych dochodów”.

Post?powania przed s?dem krajowym i pytania prejudycjalne

6 Stronami skar??cymi w post?powaniach przed s?dem krajowym s? UCITS z siedzib? w Belgii (sprawy C?342/11 i C?346/11), w Niemczech (sprawy C?340/11, C?341/11, C?343/11 i C?347/11), w Hiszpanii (sprawy C?338/11 i C?339/11) oraz w Stanach Zjednoczonych (sprawy C?344/11 i C?345/11), inwestuj?ce mi?dzy innymi w akcje spółek francuskich i otrzymuj?ce z tego tytu?u dywidendy. Dywidendy te, zgodnie z art. 119 bis ust. 2 i art. 187 ust. 1 CGI, podlegaj? we Francji podatkowi potr?canemu u ?ród?a w wysoko?ci 25%.

7 Zdaniem s?du krajowego uregulowania krajowe znajduj?ce zastosowanie w sprawach przed tym s?dem wprowadzaj? odmienne traktowanie w zakresie opodatkowania, na szkod? UCITS nieb?d?cych rezydentami, jako ?e dywidendy wyp?acane tym przedsi?biorstwom przez spółki z siedzib? we Francji podlegaj? potr?ceniu podatku u ?ród?a, podczas gdy dywidendy od tych samych spółek wyp?acane UCITS b?d?cym rezydentami nie podlegaj? takiemu potr?ceniu. Taka ró?nica w traktowaniu stanowi zdaniem s?du krajowego ograniczenie swobody przep?ywu kapita?u w rozumieniu art. 63 TFUE, dopuszczalne zgodnie z art. 65 TFUE tylko pod warunkiem, ?e odmienne traktowanie dotyczy sytuacji obiektywnie nieporównywalnych lub ?e jest ono uzasadnione nadrz?dnymi wzgl?dami interesu ogólnego. Zdaniem s?du krajowego najistotniejsze dla oceny porównywalno?ci sytuacji jest pytanie, czy przy ocenie tej nale?y bra? pod uwag? sytuacj? uczestników obok sytuacji samych UCITS.

8 S?d ten wyja?nia, ?e bior?c pod uwag? sytuacj? samych UCITS, nale?a?oby doj?? do wniosku, i? znajduj? si? one w obiektywnie porównywalnej sytuacji, niezale?nie od tego, czy s? rezydentami we Francji czy w innym pa?stwie cz?onkowskim. W takim razie odmiennego traktowania nie mo?na te? uzna? za uzasadnione nadrz?dnymi wzgl?dami interesu ogólnego.

9 Natomiast, po pierwsze, jedynym przedmiotem dzia?alno?ci UCITS jest zapewnienie – wy?cznie w charakterze po?redników, mog?cych nie mie? nawet osobowo?ci prawnej – inwestowania ?rodków na konto inwestorów, a po drugie, rzeczywisty ci??ar opodatkowania dywidend spoczywa – bezpo?rednio w zwi?zku z zasadami opodatkowania UCITS b?d?cych rezydentami lub po?rednio w zwi?zku z potr?ceniem u ?ród?a dotycz?cym UCITS nieb?d?cych rezydentami – na uczestnikach. Je?eli w zwi?zku z powy?szym nale?y bra? pod uwag? nie tylko sytuacj? UCITS, lecz równie? ich uczestników, mo?na by uzna? system potr?cenia podatku u

rodza za zgodny z zasad swobody przeplywu kapitału we wszystkich przypadkach, gdy w związku z całościową wadliwych przepisów podatkowych ich sytuacji nie można uznać za porównywalne albo gdy nadrzędne względy interesu ogólnego związane ze skutecznością kontroli skarbowych uzasadniają odmienne traktowanie.

10 W związku z powyższym tribunal administratif de Montreuil postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy obok sytuacji UCITS należy brać pod uwagę sytuację ich uczestników?

2) Jeżeli tak, pod jakimi warunkami sporne potrącenie podatku u rodza można uznać za zgodne z zasad swobody przeplywu kapitału?”.

11 Na mocy postanowienia Prezesa Trybunału z dnia 4 sierpnia 2011 r. sprawy od C-338/11 do C-347/11 zostały połączone do celów procedury pisemnej i ustnej, jak również do celów wydania wyroku.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

12 Na wstępie należy zaznaczyć, że jakkolwiek art. 119 bis ust. 2 i art. 187 CGI znajdują generalnie zastosowanie do osób niebędących rezydentami podatkowymi i niemających siedziby we Francji, postawione pytania odnoszą się wyjącznie do opodatkowania UCITS na podstawie tych przepisów.

13 Kierując pytania prejudycjalne, sąd krajowy dąży w istocie do ustalenia, czy art. 63 TFUE i 65 TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie stosowaniu uregulowań krajowych takich jak w sprawach przed tym sądem, które poddają dywidendy wypłacane UCITS przez spółki krajowe opodatkowaniu na różnych zasadach w zależności od miejsca pochodzenia beneficjenta. Sąd ten poszukuje w szczególności odpowiedzi na pytanie, czy w odniesieniu do opodatkowania dywidend wypłacanych przez spółki będące rezydentami UCITS niebędącym rezydentami należy – w celu ustalenia, czy zachodzi różnica w traktowaniu stanowiła przeszkodę w swobodzie przeplywu kapitału – porównywać jedynie sytuację pośredników inwestycyjnych, czy brać pod uwagę również sytuację ich uczestników.

14 Należy przypomnieć, po pierwsze, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, mimo iż podatki bezpośrednio należące do kompetencji państw członkowskich, państwa te muszą wykonywać tę kompetencję z poszanowaniem prawa Unii Europejskiej (wyroki: z dnia 4 marca 2004 r. w sprawie C-334/02 Komisja przeciwko Francji, Rec. s. I-2229, pkt 21; z dnia 20 stycznia 2011 r. w sprawie C-155/09 Komisja przeciwko Grecji, Zb.Orz. s. I-65, pkt 39; z dnia 16 czerwca 2011 r. w sprawie C-10/10 Komisja przeciwko Austrii, Zb.Orz. s. I-5389, pkt 23).

15 Z utrwalonego orzecznictwa wynika również, że do rodzajów zakazanych na mocy art. 63 ust. 1 TFUE zaliczają się, jako ograniczenia w przeplywie kapitału, rodzki, które mogą zniechęcać osoby niebędące rezydentami do dokonywania inwestycji w określonym państwie członkowskim lub które mogą zniechęcać osoby będące rezydentami w państwie członkowskim do dokonywania inwestycji w innych państwach (wyroki: z dnia 25 stycznia 2007 r. w sprawie C-370/05 Festersen, Zb.Orz. s. I-1129, pkt 24; z dnia 18 grudnia 2007 r. w sprawie C-101/05 A, Zb.Orz. s. I-11531, pkt 40; a także z dnia 10 lutego 2011 r. w sprawach połączonych C-436/08 i C-437/08 Haribo Lakritzen Hans Riegel i Österreichische Salinen, Zb.Orz. s. I-305, pkt 50).

16 Jeżeli chodzi o kwestię, czy uregulowanie krajowe państwa członkowskiego takie jak w sprawach przed sądem krajowym stanowi ograniczenie swobody przeplywu kapitału, należy przypomnieć, że zgodnie z tym uregulowaniem dywidendy wypłacane przez spółki będące

rezydentami UCITS niebędącymi rezydentami, z siedzibą zarówno w innych państwach członkowskich, jak i w państwach trzecich, są opodatkowane według stawki 25% z potrąceniem u źródła, podczas gdy dywidendy takie wypłacane UCITS będącymi rezydentami nie są opodatkowane.

17 Takie odmienne traktowanie UCITS z punktu widzenia opodatkowania dywidend w zależności od miejsca pochodzenia może zniechęcać z jednej strony UCITS niebędące rezydentami do inwestowania w spółki z siedzibą we Francji, a z drugiej strony inwestorów będących rezydentami we Francji do nabywania tytułów uczestnictwa w UCITS niebędących rezydentami.

18 Omawiane uregulowania stanowiłoby zatem ograniczenie swobody przepływu kapitału zakazane co do zasady na mocy art. 63 TFUE.

19 Należy jednak zbadać, czy takie ograniczenie może być uzasadnione w świetle postanowień traktatu FUE.

20 Trzeba przypomnieć, że zgodnie z art. 65 ust. 1 lit. a) TFUE „[art.] 63 [TFUE] nie narusza prawa państw członkowskich do [...] stosowania odpowiednich przepisów ich prawa podatkowego traktujących odmiennie podatników ze względu na różne miejsce zamieszkania lub inwestowania kapitału”.

21 Przytoczone postanowienie, jako odstępstwo od podstawowej zasady swobodnego przepływu kapitału, należy interpretować ściśle. Dlatego też nie można go rozumieć w ten sposób, że wszelkie przepisy podatkowe przewidujące odmienne traktowanie podatników ze względu na miejsce ich zamieszkania lub państwo członkowskie inwestowania ich kapitału są automatycznie zgodne z traktatem (zob. wyroki: z dnia 11 września 2008 r. w sprawie C-11/07 *Eckelkamp i in.*, Zb.Orz. s. I-6845, pkt 57; z dnia 22 kwietnia 2010 r. w sprawie C-510/08 *Mattner*, Zb.Orz. s. I-3553, pkt 32; a także ww. wyrok w sprawach połączonych *Haribo Lakritzen Hans Riegel i Österreichische Salinen*, pkt 56).

22 Odstępstwo przewidziane w przytoczonym postanowieniu samo jest bowiem ograniczone przez art. 65 ust. 3 TFUE, zgodnie z którym przepisy krajowe określone w art. 65 ust. 1 TFUE „nie powinny stanowić arbitralnej dyskryminacji ani ukrytego ograniczenia w swobodnym przepływie kapitału i płatności w rozumieniu art. 63”.

23 Odmienne traktowanie, jakie dopuszcza art. 65 ust. 1 lit. a) TFUE, należy więc odróżniać od dyskryminacji zakazanej przez art. 65 ust. 3 TFUE. Z orzecznictwa wynika za to, że krajowe uregulowanie podatkowe takie jak w sprawach przed sądem krajowym można uznać za zgodne z postanowieniami traktatu dotyczącymi swobodnego przepływu kapitału, pod warunkiem że przewidziane tam odmienne traktowanie dotyczy sytuacji, które nie są obiektywnie porównywalne, lub że jest ono uzasadnione nadrzędnymi względami interesu ogólnego (zob. wyroki: z dnia 6 czerwca 2000 r. w sprawie C-35/98 *Verkooijen*, Rec. s. I-4071, pkt 43; z dnia 7 września 2004 r. w sprawie C-319/02 *Manninen*, Zb.Orz. s. I-7477, pkt 29; z dnia 1 grudnia 2011 r. w sprawie C-250/08 *Komisja przeciwko Belgii*, Zb.Orz. s. I-12341, pkt 51).

24 Sad krajowy stawia pytanie, czy w celu oceny porównywalności sytuacji należy brać pod uwagę sytuację uczestników obok sytuacji samych UCITS.

25 Rzecz francuski podkreśla w tej kwestii, że UCITS nie dokonują inwestycji we własnym imieniu, lecz pośredniczą w zbiorowym inwestowaniu, działając na konto swoich uczestników. Ponieważ z podatkowego punktu widzenia pośrednictwo UCITS jest neutralne, otrzymywane przez nie dywidendy nie są opodatkowane. Wobec tego, w celu ustalenia, czy różnica w

traktowaniu dywidend wypłacanych UCITS niebędących rezydentami w stosunku do dywidend wypłacanych UCITS będących rezydentami dotyczy sytuacji obiektywnie nieporównywalnych, należy brać pod uwagę również sytuację uczestników.

26 Nie można jednak przyjąć tej argumentacji.

27 Wprowadzić każdemu państwu członkowskiemu przysuguje kompetencja do zorganizowania – z poszanowaniem prawa Unii – własnego systemu opodatkowania wypłacanych zysków, jednakże jeżeli krajowe uregulowania podatkowe ustanawiają kryterium rozróżniające do celów opodatkowania wypłacanych zysków, oceny porównywalności sytuacji należy dokonywać z uwzględnieniem tego kryterium (zob. podobnie wyroki: z dnia 14 grudnia 2006 r. w sprawie C-170/05 *Denkavit Internationaal i Denkavit France*, Zb.Orz. s. I-11949, pkt 34, 35; z dnia 18 czerwca 2009 r. w sprawie C-303/07 *Aberdeen Property Fininvest Alpha*, Zb.Orz. s. I-5145, pkt 51–54; z dnia 19 listopada 2009 r. w sprawie C-540/07 *Komisja przeciwko Włochom*, Zb.Orz. s. I-10983, pkt 43; a także z dnia 20 października 2011 r. w sprawie C-284/09 *Komisja przeciwko Niemcom*, Zb.Orz. s. I-9879, pkt 60).

28 Ponadto przy ocenie, czy wynikająca z analizowanego uregulowania różnica w traktowaniu odzwierciedla obiektywnie istniejącą różnicę sytuacji, można brać pod uwagę tylko ustanowione w tym uregulowaniu właściwe kryteria rozróżniające. W związku z tym jeżeli państwo członkowskie opodatkowuje dywidendy wypłacane przez spółki będące rezydentami wyłącznie w zależności od miejsca pochodzenia UCITS będących beneficjentami, sytuacja podatkowa uczestników tych UCITS jest bez znaczenia dla oceny ewentualnego dyskryminacyjnego charakteru owego uregulowania.

29 Jeżeli chodzi o uregulowanie podatkowe będące przedmiotem spraw przed sądem krajowym, należy stwierdzić, że ustanawia ono kryterium rozróżniające oparte na miejscu pochodzenia UCITS, poddając podatekowi z potrąceniem u źródła wyłącznie dywidendy wypłacane UCITS niebędącymi rezydentami.

30 Poza tym wskazany przez rząd francuski związek między brakiem opodatkowania dywidend otrzymywanych przez UCITS będące rezydentami a opodatkowaniem tych dywidend u uczestników UCITS nie występuje. Zwolnienie podatkowe, z jakiego korzystają UCITS będące rezydentami, nie jest bowiem uzależnione od opodatkowania przychodów wypłacanych ich uczestnikom.

31 W tej kwestii należy zwrócić uwagę, że w przypadku UCITS dokonujących kapitalizacji otrzymywanych dywidend nie następuje redystrybucja tych dywidend uczestnikom, co umożliwia im ich opodatkowanie. Uregulowanie krajowe będące przedmiotem spraw przed sądem krajowym nie ustanawia więc żadnego związku między traktowaniem z podatkowego punktu widzenia dywidend wypłacanych przez spółki krajowe UCITS dokonującym kapitalizacji – będącymi lub niebędącymi rezydentami – a sytuacją podatkową ich uczestników.

32 W odniesieniu do UCITS dokonujących redystrybucji otrzymywanych dywidend omawiane uregulowanie również nie uwzględnia sytuacji podatkowej uczestników.

33 W kwestii tej trzeba stwierdzić, że argumentacja rzędu francuskiego opiera się na założeniu, zgodnie z którym uczestnicy UCITS będących rezydentami sami są rezydentami podatkowymi we Francji, a uczestnicy UCITS niebędących rezydentami są rezydentami podatkowymi w państwie siedziby odpowiedniego UCITS. Dwustronne umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania zawarte przez Republikę Francuską z odpowiednimi państwami członkowskimi lub z państwami trzecimi zapewniają wobec tego, zdaniem rzędu francuskiego, równe traktowanie w zakresie opodatkowania uczestnikom UCITS będących i niebędących

rezydentami.

34 Jednakże założenie takie jest bezzasadne z powodu zawartego w nim uogólnienia. Nie jest bowiem niczym niezwykłym, by uczestnik UCITS niebędącego rezydentem we Francji sam był francuskim rezydentem podatkowym lub by uczestnik UCITS będącego rezydentem sam był rezydentem podatkowym w innym państwie członkowskim lub w państwie trzecim.

35 Jak zaś wynika z uregulowań dotyczących przedmiotem spraw przed sądem krajowym, dywidendy wypłacone przez spółki krajowe UCITS dokonującym dystrybucji i będącym rezydentami zostaną zwolnione z opodatkowania nawet w sytuacji, gdy Republika Francuska nie ma kompetencji podatkowych w odniesieniu do dywidend redystrybuowanych przez te UCITS, w szczególności jeżeli są one redystrybuowane uczestnikom będącym rezydentami podatkowymi w innych państwach członkowskich lub w państwach trzecich.

36 Poza tym dywidendy wypłacone przez spółki krajowe UCITS dokonującym redystrybucji i niebędącym rezydentami są opodatkowane w wysokości 25%, niezależnie od sytuacji podatkowej ich uczestników.

37 Jeżeli chodzi o uczestników takich UCITS, którzy nie są rezydentami, okoliczności, iż niektóre umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania zawarte przez Republikę Francuską z innymi państwami członkowskimi lub z państwami trzecimi przewidują, że państwo rezydencji podatkowej uczestników UCITS uwzględni podatek potrącony u źródła we Francji, nie stanowi podstawy do wniosku, że uregulowanie będące przedmiotem spraw przed sądem krajowym uwzględnia sytuację podatkową tych uczestników. Przeciwnie, to państwo rezydencji tych uczestników bierze pod uwagę, na podstawie odpowiedniej umowy, opodatkowanie dywidend we Francji na poziomie UCITS.

38 Nawet jeżeli, jak utrzymuje rząd francuski, istnieje praktyka administracyjna pozwalająca w niektórych przypadkach będącemu rezydentem uczestnikowi UCITS niebędącego rezydentem zaliczyć na poczet podatku kwotę potrąconą u źródła na poziomie tego UCITS, nie zmienia to faktu, że uregulowania będące przedmiotem sprawy przed sądem krajowym przewidują opodatkowanie dywidend wypłaconych przez spółki krajowe UCITS niebędącym rezydentami w wysokości 25% wyłącznie ze względu na miejsce pochodzenia tych ostatnich, a więc niezależnie od sytuacji podatkowej ich uczestników.

39 W związku z kryterium rozróżniających przyjętym w omawianych uregulowaniach, opartym wyłącznie na miejscu pochodzenia UCITS, oceny porównywalności sytuacji w celu ustalenia ewentualnego dyskryminacyjnego charakteru owych uregulowań należy dokonywać wyłącznie na poziomie pośrednika inwestycyjnego.

40 Wniosku tego nie podważa wyrok z dnia 20 maja 2008 r. w sprawie C-194/06 Orange European Smallcap Fund, Zb.Orz. s. I-3747, dotyczący niderlandzkiego systemu opodatkowania UCITS, w którym Trybunał wziął pod uwagę zasady opodatkowania osób fizycznych będących uczestnikami przy ocenie zgodności systemu opodatkowania takiego jak we wskazanej sprawie z zasadą swobody przepływu kapitału. System ten bowiem, w odróżnieniu od systemu będącego przedmiotem sprawy przed sądem krajowym, uzależnia zwolnienie podatkowe na poziomie UCITS od redystrybucji całości zysku tych przedsiębiorstw ich uczestnikom w celu zblżenia wysokości opodatkowania inwestycji dokonywanych za pośrednictwem UCITS do wysokości opodatkowania bezpośrednich inwestycji dokonywanych przez jednostki (www. wyrok w sprawie Orange European Smallcap Fund, pkt 8, 33, 60). W tamtej sprawie ustawodawca przyjął więc sytuację podatkową uczestników UCITS za kryterium rozróżniające w sposobie opodatkowania.

41 Natomiast w sprawach przed sądem krajowym kryterium rozróżniającym w sposobie

opodatkowania ustanowionym w uregulowaniach krajowych jest nie sytuacja podatkowa uczestników, lecz jedynie status UCITS jako rezydentów lub nierezydentów.

42 Następnie, jak podkreśla sąd krajowy, z punktu widzenia uregulowań krajowych takich jak w sprawach przed tym sądem, których celem jest unikanie wielokrotnego opodatkowania dywidend wypłacanych przez spółki krajowe, sytuacja UCITS będących rezydentami i otrzymujących te dywidendy jest porównywalna z sytuacją UCITS niebędących rezydentami (zob. ww. wyroki: w sprawie Aberdeen Property Fininvest Alpha, pkt 43, 44; a także w sprawie Komisja przeciwko Niemcom, pkt 58).

43 Argument rzędu francuskiego oparty na wyroku z dnia 22 grudnia 2008 r. w sprawie C-282/07 Truck Center, Zb.Orz. s. I-10767, pkt 47, zgodnie z którym odmienne traktowanie UCITS będących i niebędących rezydentami odzwierciedla jedynie różne sytuacje, w jakich znajdują się te przedsiębiorstwa z punktu widzenia poboru podatku, należy odrzucić. W kwestii tej trzeba przypomnieć, że w ww. sprawie Truck Center uregulowanie krajowe przewidywało opodatkowanie określonych dochodów krajowych zarówno UCITS będących, jak i niebędących rezydentami. Uregulowanie to wprowadzało jedynie różnicę w sposobie poboru podatku w zależności od miejsca siedziby spółki będącej beneficjentem, uzasadnione obiektywnie odmienną sytuacją spółek będących i niebędących rezydentami. Natomiast uregulowanie będące przedmiotem spraw przed sądem krajowym nie ogranicza się do wprowadzenia odmiennego sposobu poboru podatku w zależności od miejsca pochodzenia beneficjenta dywidend wypłacanych przez spółki krajowe. Przeciwnie, przewiduje ono opodatkowanie wyjącznie dywidend wypłacanych UCITS niebędącym rezydentami.

44 W związku z tym odmienne traktowanie UCITS będących rezydentami, które korzystają ze zwolnienia podatkowego w odniesieniu do dywidend otrzymywanych od spółek krajowych, a UCITS niebędących rezydentami, w przypadku których takie dywidendy obciążone są podatkiem potrącanym u źródła, nie jest uzasadnione istotną odmienną sytuacją.

45 Należy jeszcze zbadać, czy ograniczenie swobody wynikające z przepisów krajowych takich jak będące przedmiotem postępowania przed sądem krajowym jest uzasadnione nadrzędnymi względami interesu ogólnego (zob. wyrok z dnia 11 października 2007 r. w sprawie C-451/05 ELISA, Zb.Orz. s. I-8251, pkt 79; ww. wyroki: w sprawach połączonych Haribo Lakritzen Hans Riegel i Österreichische Salinen, pkt 63; w sprawie Komisja przeciwko Belgii, pkt 68).

46 Rząd francuski przedstawił Trybunałowi różnorodne względy uzasadniające to ograniczenie, a mianowicie konieczność zapewnienia równowagi podziału kompetencji podatkowych pomiędzy państwami członkowskimi, konieczność zapewnienia skuteczności kontroli podatkowych, jak również zachowanie spójności systemu podatkowego będącego przedmiotem spraw przed sądem krajowym. Natomiast w odniesieniu do uzasadnienia ograniczeń w przepływie kapitału w stosunkach z państwami trzecimi rząd francuski opiera się, po pierwsze, na twierdzeniu, że w tym szczególnym kontekście omawiane uregulowania są niezbędnymi do zapewnienia skuteczności kontroli podatkowej, a po drugie, na art. 64 ust. 1 TFUE.

47 Należy przypomnieć, że uzasadnienie oparte na konieczności zapewnienia równowagi podziału kompetencji podatkowych pomiędzy państwami członkowskimi może zostać uwzględnione w szczególności, gdy dany system zmierza do zapobieżenia zachowaniom, które mogłyby zagrażać prawu państwa członkowskiego do wykonywania przysługujących mu kompetencji podatkowej w związku z działalnością wykonywaną na jego terytorium (zob. wyroki: z dnia 18 lipca 2007 r. w sprawie C-231/05 Oy AA, Zb.Orz. s. I-6373, pkt 54; z dnia 8 listopada 2007 r. w sprawie C-379/05 Amurta, Zb.Orz. s. I-9569, pkt 58; ww. wyroki: w sprawie Aberdeen Property Fininvest Alpha, pkt 66; w sprawie Komisja przeciwko Niemcom, pkt 77).

48 Jednakże gdy państwo członkowskie zrezygnowało z opodatkowania UCITS będących rezydentami pobierających dywidendy od spółek krajowych, nie może ono powoływać się na konieczność zapewnienia równoważonego rozdziału kompetencji podatkowych pomiędzy państwami członkowskimi w celu uzasadnienia opodatkowania UCITS niebędących rezydentami pobierających tego rodzaju dochody (zob. ww. wyroki: w sprawie Amurta, pkt 59; w sprawie Aberdeen Property Fininvest Alpha, pkt 67; w sprawie Komisja przeciwko Niemcom, pkt 78).

49 Uregulować będących przedmiotem spraw przed sądem krajowym nie można również uzasadnić konieczności zapewnienia skuteczności kontroli podatkowych. Jak bowiem wskazuje sąd krajowy, skuteczność kontroli podatkowych nie może uzasadniać opodatkowania obcym, czego tylko i wyłącznie nierezydentów.

50 W odniesieniu do konieczności zapewnienia spójności systemu podatkowego Trybunał orzekł już, że konieczność ta może uzasadniać uregulowania skutkujące ograniczeniem podstawowych swobód (zob. wyroki: z dnia 28 stycznia 1992 r. w sprawie C-204/90 Bachmann, Rec. s. I-249, pkt 21; z dnia 23 października 2008 r. w sprawie C-157/07 Krankenhaus Ruhesitz am Wannsee-Seniorenheimstatt, Zb.Orz. s. I-8061, pkt 43; ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Belgii, pkt 70).

51 Niemniej jednak skuteczność argumentu opartego na takim uzasadnieniu wymaga zgodnie z utrwalonym orzecznictwem wykazania bezpośredniego związku pomiędzy korzyścią podatkową a wyrównaniem tej korzyści przez określone obciążenie podatkowe (ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Belgii, pkt 71 i przytoczone tam orzecznictwo), przy czym bezpośredni charakter tego związku należy oceniać z punktu widzenia celu spornej regulacji (wyrok z dnia 27 listopada 2008 r. w sprawie C-418/07 Papillon, Zb.Orz. s. I-8947, pkt 44; ww. wyrok w sprawie Aberdeen Property Fininvest Alpha, pkt 72).

52 Jak zaś wynika z pkt 30 niniejszego wyroku, zwolnienie z podatku od dywidend potrącanego u źródła nie jest uzależnione od redystrybucji dywidend otrzymanych przez UCITS i od wyrównania tego zwolnienia poprzez ich opodatkowanie na poziomie uczestników UCITS.

53 W związku z powyższym nie istnieje bezpośredni związek w rozumieniu orzecznictwa przytoczonego w pkt 51 niniejszego wyroku między zwolnieniem z podatku potrącanego u źródła dywidend wypłacanych przez spółki krajowe UCITS będącym rezydentami a opodatkowaniem tych dywidend jako dochodu uczestników owych UCITS.

54 Wreszcie, w odniesieniu do powodów uzasadniających ograniczenia w przepływie kapitału w stosunkach z państwami trzecimi, należy zauważyć, po pierwsze, że rząd francuski utrzymuje jedynie, iż w kontekście takich przepływów i w braku umów podatkowych przewidujących wzajemną pomoc administracyjną sporne ograniczenia są uzasadnione koniecznością zapewnienia skuteczności kontroli podatkowych. Wprawdzie zgodnie z orzecznictwem tego rodzaju przepływy kapitału mają miejsce w odmiennym kontekście prawnym niż w stosunkach między państwami członkowskimi (ww. wyrok w sprawie A, pkt 60), jednakże w kwestii tej wystarczy zauważyć, że rząd francuski nie wykazał, dlaczego skuteczność kontroli podatkowych miaaby uzasadniać opodatkowanie tylko i wyłącznie UCITS niebędących rezydentami. Po drugie, jako że wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym nie dotyczą wykazania art. 64 ust. 1 TFUE, nie ma potrzeby badania, czy ograniczenia w przepływie kapitału do i z państw trzecich wynikające z uregulowań krajowych takich jak w sprawach przed sądem krajowym mogą znajdować uzasadnienie na gruncie tego postanowienia.

55 Wobec czego powyższych rozważań na postawione pytania trzeba odpowiedzieć, iż art. 63 TFUE i 65 TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie stosowaniu

uregulowa? pa?stwa cz?onkowskiego przewiduj?cych opodatkowanie z potr?ceniem u ?ród?a dywidend od spółek krajowych otrzymywanych przez UCITS b?d?ce rezydentami w innych pa?stwach, podczas gdy tego rodzaju dywidendy wyp?acane UCITS b?d?cym rezydentami w tym pa?stwie s? zwolnione z podatku.

W przedmiocie skutków niniejszego wyroku w czasie

56 Na rozprawie rz?d francuski wniósł o ograniczenie w czasie skutków niniejszego wyroku, w razie gdyby Trybuna? uznał uregulowania krajowe takie jak w sprawach przed s?dem krajowym za niezgodne z art. 63 TFUE i 65 TFUE.

57 Na poparcie tego wniosku rz?d francuski, po pierwsze, zwrócił uwag? Trybuna?u na powa?ne konsekwencje finansowe, jakie niósłby wyrok zawieraj?cy takie stwierdzenie. Po drugie, rz?d ten stwierdził, ?e w zwi?zku z post?powaniem Komisji Europejskiej oraz innych pa?stw cz?onkowskich mia? on prawo uznawa? owe uregulowania za zgodne z prawem Unii Europejskiej.

58 Nale?y w tym miejscu przypomnie?, ?e zgodnie z utrwalonym orzecznictwem wyk?adnia przepisu prawa wspólnotowego dokonana przez Trybuna? w ramach kompetencji przyznanej mu w art. 267 TFUE wyja?nia i precyzuje znaczenie oraz zakres tego przepisu, tak jak powinien lub powinien by? on by? rozumiany i stosowany od chwili jego wej?cia w ?ycie. Z powy?szego wynika, ?e s?dy mog? i powinny stosowa? zinterpretowany w ten sposób przepis równie? do stosunków prawnych powsta?ych przed wydaniem orzeczenia w sprawie wniosku o dokonanie wyk?adni, je?eli spe?nione s? wszystkie pozosta?e przes?anki wszcz?cia przed w?a?ciwym s?dem post?powania w sprawie zwi?zanej ze stosowaniem takiego przepisu (zob. w szczególno?ci wyroki: z dnia 3 pa?dziernika 2002 r. w sprawie C?347/00 Barreira Pérez, Rec. s. I?8191, pkt 44; z dnia 17 lutego 2005 r. w sprawach po??czonych C?453/02 i C?462/02 Linneweber i Akritidis, Zb.Orz. s. I?1131, pkt 41; a tak?e z dnia 6 marca 2007 r. w sprawie C?292/04 Meilicke i in., Zb.Orz. s. I?1835, pkt 34).

59 Zatem jedynie w wyj?tkowych przypadkach Trybuna?, stosuj?c ogóln? zasad? pewno?ci prawa le??c? u podstaw unijnego porz?dku prawnego, mo?e uzna?, ?e nale?y ograniczy? ze skutkiem dla wszystkich zainteresowanych mo?liwo?? powo?ywania si? na zinterpretowany przez niego przepis celem podwa?enia stosunków prawnych nawi?zanych w dobrej wierze. Aby tego rodzaju ograniczenie mog?o mie? miejsce, winny zosta? spe?nione dwie istotne przes?anki, mianowicie dobra wiara zainteresowanych i ryzyko powa?nych konsekwencji (zob. w szczególno?ci wyroki: z dnia 10 stycznia 2006 r. w sprawie C?402/03 Skov i Bilka, Zb.Orz. s. I?199, pkt 51; a tak?e z dnia 3 czerwca 2010 r. w sprawie C?2/09 Kalinchev, Zb.Orz. s. I?4939, pkt 50).

60 Mówi?c bardziej precyzyjnie, Trybuna? stosowa? to rozwi?zanie jedynie w bardzo szczególnych okoliczno?ciach: po pierwsze, gdy istnia?o ryzyko powa?nych reperkusji finansowych ze wzgl?du mi?dzy innymi na znacz? liczb? stosunków prawnych nawi?zanych w dobrej wierze na podstawie przepisów uwa?anych za skuteczne i obowi?zuj?ce, i po drugie, gdy okazywa?o si?, ?e osoby prywatne oraz w?adze krajowe dopu?ciły si? zachowa? niezgodnych z prawem Unii ze wzgl?du na istnienie obiektywnej i istotnej niepewno?ci co do znaczenia przepisów tego prawa, do której to niepewno?ci przyczyni?o si? ewentualnie równie? takie samo zachowanie innych pa?stw cz?onkowskich b?d? Komisji (zob. w szczególno?ci wyrok z dnia 27 kwietnia 2006 r. w sprawie C?423/04 Richards, Zb.Orz. s. I?3585, pkt 42; ww. wyrok w sprawie Kalinchev, pkt 51).

61 Je?li chodzi o argument rz?du francuskiego dotycz?cy obiektywnej i zasadniczej niepewno?ci co do znaczenia przepisów prawa Unii Europejskiej, rz?d ten nie wyja?nił, w jakiej

mierze postępowanie Komisji i innych państw członkowskich przyczyniło się do owej niepewności. W każdym razie w sprawach przed sądem krajowym nie można stwierdzić istnienia obiektywnej i zasadniczej niepewności co do znaczenia przepisów prawa Unii. Jak bowiem wynika z utrwalonego orzecznictwa Trybunału przytoczonego w pkt 27 niniejszego wyroku, oceny porównywalności sytuacji na potrzeby badania zgodności uregulowań takich jak w sprawach przed sądem krajowym z art. 63 TFUE i 65 TFUE należy dokonywać na poziomie wybranym przez państwo członkowskie, to jest w tym wypadku na poziomie UCITS. Natomiast, jak zauważa sąd krajowy, ocena zgodności z art. 63 TFUE i 65 TFUE uregulowań krajowych takich jak w sprawach przed tym sądem nie stwarza szczególnych problemów, jeżeli oceny porównywalności sytuacji należy dokonywać na poziomie UCITS.

62 W odniesieniu do wskazywanych przez rząd francuski istotnych konsekwencji budowlanych niniejszego wyroku Trybunału trzeba przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem konsekwencje finansowe, jakie mogłyby wynikać dla państwa członkowskiego z wyroku wydanego w trybie prejudycjalnym, nie stanowią same w sobie uzasadnienia dla ograniczenia skutków tego wyroku w czasie (wyroki: z dnia 20 września 2001 r. w sprawie C-184/99 Grzelczyk, Rec. s. I-6193, pkt 52; z dnia 15 marca 2005 r. w sprawie C-209/03 Bidar, Zb.Orz. s. I-2119, pkt 68; ww. wyrok w sprawie Kalinchev, pkt 52). W niniejszej sprawie za Republikę Francuską, która dopiero na rozprawie wniosła o ograniczenie w czasie skutków niniejszego wyroku, nie przedstawiła na tej rozprawie żadnych danych pozwalających Trybunałowi ocenić, czy Republice Francuskiej rzeczywiście grożą poważne konsekwencje gospodarcze.

63 W związku z powyższym nie ma podstaw do ograniczenia skutków niniejszego wyroku w czasie.

W przedmiocie kosztów

64 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

Artykuły 63 TFUE i 65 TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie stosowaniu uregulowań państwa członkowskiego przewidujących opodatkowanie z potrąceniem uródła dywidend od spółek krajowych otrzymywanych przez przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe bądźce rezydentami w innych państwach, podczas gdy tego rodzaju dywidendy wypłacane przedsiębiorstwom zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe bądźcym rezydentami w tym państwie są zwolnione z podatku.

Podpisy

* Język postępowania: francuski.